

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Sžo/14/2013
Identifikačné číslo spisu:	4012200646
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:4012200646.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Márie Usačevovej, v právnej veci žalobcu Borsodi Tranzit Foglalkoztatási Közhazsnú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság, so sídlom Jászi. O. u. 3, 3600 Ózd, IČO: Cg.05-09-017581, Maďarská republika, zastúpeného JUDr. Ladislavom Csákóm, advokátom so sídlom v Rožňave, Hviezdoslavova ul. č. 4, proti žalovanej Sociálnej poisťovni v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8, 813 64 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej zo 7. februára 2012, číslo 10876-2/2012-BA, na odvolanie žalobcu, proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 21. novembra 2012, č. k. 15S/42/2012-47, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 21. novembra 2012, č. k. 15S/42/2012-47 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej zo 7. februára 2012, číslo 10876-2/2012-BA, ako aj rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Topoľčany číslo 32062-87/2011-10 z 15. augusta 2011 z r u š u j e a vec jej vracia na ďalšie konanie.

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 858,84 € na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Ladislava Csákóa, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Odôvodnenie

Krajský súd v Nitre rozsudkom z 21. novembra 2012, č. k. 15S/42/2012-47, zamietol žalobu o preskúmanie rozhodnutia žalovanej zo 7. februára 2012, číslo 1876-2/2012-BA, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Topoľčany (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) z 15. augusta 2011, číslo 32062-87/2011-TO o zániku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti pánovi R. G., nar. X. júla XXXX, občanovi Maďarska dňom 11. marca 2008. Žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení uviedol, že v podanej žalobe sa žalobca domáhal aplikácie čl. 14 ods. 1 písm. a) nariadenia rady EHS č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len „nariadenie“) z dôvodu, že vyslanie jeho zamestnancov na výkon práce nemalo prekročiť a ani neprekročilo 12

mesiacov. Podľa čl. 11 ods. 1 písm. a) nariadenia Rady (EHS) č. 574/72, ktorým sa stanovuje postup pri vykonávaní nariadenia EHS č. 1408/71, inštitúcie určené príslušným orgánom členského štátu, ktorého právne predpisy zostávajú uplatniteľné, vydajú osvedčenie tzv. formulár E101 v zmysle rozhodnutia č. 181 zo dňa 13. decembra 2000 o tom, že zamestnanec naďalej podlieha týmto právnym predpisom do určitého dátumu, a to na žiadosť zamestnanca alebo jeho zamestnávateľa v prípadoch uvedených v čl. 14 ods. 1 a 14b ods. 1 nariadenia. Z uvedeného vyplýva, že vydanie osvedčenia sa vyžaduje i pre prípad, keď predpokladané trvanie práce neprekročí 12 mesiacov.

Pre použitie uplatniteľnej legislatívy Maďarska na menovaného zamestnanca, bolo podľa názoru krajského súdu potrebné buď na žiadosť zamestnanca, alebo žalobcu ako jeho zamestnávateľa, zabezpečiť vydanie osvedčenia príslušným orgánom v Maďarsku o tom, že tento zamestnanec i naďalej podlieha právnym predpisom tohto štátu. Žalobca však v konaní pred správny orgánom, ale ani pred súdom túto skutočnosť nepreukázal. Krajský súd preto skonštatoval, že žalovaná, resp. prvostupňový správny orgán správne argumentujú uplatniteľnou legislatívou Slovenskej republiky. Vychádzajúc zo znenia ustanovenia § 14, § 15 a § 19 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), ktoré stanovujú osobný rozsah sociálneho poistenia, je podľa názoru krajského súdu nepochybné, že zamestnanec žalobcu pán R. v súvislosti s výkonom práce na území Slovenskej republiky bol povinne nemocensky, dôchodkovo a v nezamestnanosti poistený, a to momentom samotného vykonávania tejto činnosti, resp. práce, t. j. dňom 12. decembra 2007 a jeho poistenie zaniklo dňom ukončenia vykonávania tejto činnosti, resp. práce, t. j. dňom 11. marca 2008.

Proti rozsudku krajského súdu podal včas odvolanie žalobca a žiadal, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žiadal tiež priznať mu náhradu trov konania.

Žalobca namietal, že z § 20 písm. a) zákona o sociálnom poistení účinného v čase, keď zamestnancovi malo vzniknúť povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti (ďalej len „poistenie“), vyplýva, že toto poistenie vzniká fyzickej osobe v pracovnom pomere odo dňa vzniku pracovného pomeru. Pánovi R. však na území Slovenskej republiky nikdy nevznikol žiaden pracovný pomer, tento bol zamestnaný len na území Maďarska. Žalovaná síce uviedla, že zamestnancovi vznikol pracovný pomer, ale už neuviedla, kedy a na základe akej právnej skutočnosti, navyše aj v jej administratívnom spise chýba dôkaz o vzniku, dátume, forme a spôsobe pracovného pomeru. Poukázal aj na čl. 13 ods. 2 písm. f) nariadenia, ktorý nasvedčuje použiteľnosti legislatívy Maďarska.

Ďalej namietal, že aplikovateľnosť slovenského práva vylučuje čl. 14 ods. 1 písm. a) nariadenia, v zmysle ktorého sa čl. 13 ods. 2 písm. a) nepoužije, pokiaľ osoba, ktorá je zamestnaná na území členského štátu podnikom, pre ktorý zvyčajne pracuje, a ktorá je vyslaná týmto podnikom na územie iného členského štátu, aby tam vykonávala prácu pre tento podnik, naďalej podlieha právnym predpisom prvého členského štátu za predpokladu, že predpokladané trvanie tejto práce neprekročí 12 mesiacov a že nie je vyslaná s cieľom, aby nahradila inú osobu, ktorá ukončila dobu svojho vyslania. Aj keď zamestnanec nemal vystavený formulár E 101, treba uviesť, že ide o doklad, ktorý nemá konštitutívny charakter; s jeho vydaním sa nespája vznik, zmena či zánik nejakého právneho vzťahu a ide o formalitu.

Žalovaná navrhla napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť ako vecne správny. Uviedla, že v napadnutom rozhodnutí a následne aj vo vyjadrení k žalobe podrobne zdôvodnila prečo bolo nevyhnutné v danom prípade určiť uplatniteľnú legislatívu podľa nariadenia a prečo sa na zamestnanca žalobcu vzťahuje práve legislatíva Slovenskej republiky, následkom čoho dotknutému zamestnancovi vzniklo na území Slovenskej republiky podľa § 14 ods. 1 písm. a), § 15 ods. 1 písm. a) a § 19 ods. 1 zákona o sociálnom poistení povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti. V danom prípade bolo nevyhnutné určiť uplatniteľnú legislatívu na základe príslušného koordinačného nariadenia a následne túto legislatívu aplikovať pri vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti, a to z dôvodu, že žalobca je agentúrou dočasného zamestnávania so sídlom v Maďarsku, a dotknutí

zamestnanci žalobcu, v danom konkrétnom prípade pán G., vykonávali práce v období uvedenom v prílohe Zmluvy o dočasnom pridelení pracovníkov na území Slovenskej republiky v spoločnosti VALSABBIA SLOVAKIA, spol. s r.o., Bánovce nad Bebravou. Vychádzajúc zo všeobecného pravidla, na základe ktorého sa určí uplatniteľná legislatíva v oblasti sociálneho zabezpečenia, t. j. z článku 13 (2) (a) nariadenia, je zamestnanec žalobcu podriadený systému sociálneho zabezpečenia členského štátu, v ktorom vykonáva svoju činnosť, a to aj napriek skutočnosti, že má bydlisko na území iného členského štátu, alebo že sa sídlo alebo miesto podnikania podniku alebo jednotlivca, ktorý ju zamestnáva, nachádza na území iného členského štátu. Dotknutí zamestnanci žalobcu by podliehali v oblasti sociálneho zabezpečenia legislatíve Maďarska len v tom prípade, ak by im Maďarsko, ako vysielajúci štát, vystavil na obdobie kedy vykonávali práce na území Slovenskej republiky formulár E 101 (potvrdenie o uplatniteľnej legislatíve). Len v tomto prípade by sa na dotknutých zamestnancov žalobcu mohol aplikovať článok 14 (1) (a) nariadenia, tzv. inštitút vyslania. Legislatíva Maďarska by sa v oblasti sociálneho zabezpečenia aplikovala aj v prípade, ak by vecne príslušný úrad v Maďarsku po vzájomnej dohode s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky udelil dotknutým zamestnancom žalobcu na čas, kedy vykonávali práce na území Slovenskej republiky výnimku podľa článku 17 nariadenia.

S odkazom na ustanovenia § 14, 15 a 19 zákona o sociálnom poistení, ktoré vymedzujú osobný rozsah nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti, je podľa žalovanej zamestnanec žalobcu pán R. v období, kedy vykonával prácu na území Slovenskej republiky, teda od 12. decembra 2007 do 11. marca 2008 povinne nemocensky poistený, povinne dôchodkovo poistený a povinne poistený v nezamestnanosti podľa právneho poriadku Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP), preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu treba vyhovieť.

V zmysle II. hlavy, článku 13 (9) ods. 1 nariadenia osoby, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu.

Podľa článku 13 (9) ods. 2 písm. a) nariadenia, pokiaľ články 14 až 17 neustanovujú inak, na osobu zamestnanú na území jedného členského štátu sa vzťahujú právne predpisy tohto štátu dokonca aj vtedy, ak má bydlisko na území iného členského štátu alebo ak sa sídlo alebo miesto podnikania podniku alebo fyzickej osoby, ktorá ho zamestnáva, nachádza na území iného členského štátu.

Podľa článku 14 ods. 1 písm. a) nariadenia článok 13 ods. 2 písm. a) sa použije s nasledujúcimi výnimkami a výhradami: osoba, ktorá je zamestnaná na území členského štátu podnikom, pre ktorý zvyčajne pracuje, a ktorá je vyslaná týmto podnikom na územie iného členského štátu, aby tam vykonávala prácu pre tento podnik, naďalej podlieha právnym predpisom prvého členského štátu za predpokladu, že predpokladané trvanie tejto práce neprekročí 12 mesiacov a že nie je vyslaná s cieľom, aby nahradila inú osobu, ktorá ukončila dobu svojho vyslania.

Zo spisov vyplýva, že žalobca žiadal o preskúmanie rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým rozhodnutím jej pobočky o zániku poistenia pánovi R. občanovi Maďarska, dňom 11. marca 2008.

Z dôvodov rozhodnutia žalovanej vyplýva, že žalobca je personálnou agentúrou so sídlom v Maďarsku, ktorá na základe Zmluvy o dočasnom pridelení pracovníkov prideľovala svojich zamestnancov prijatých v Maďarsku na výkon činností na území Slovenskej republiky v spoločnosti VALSABBIA SLOVAKIA, spol. s r. o. so sídlom v Bánovciach nad Bebravou, Partizánska ul. č. 73.

Na základe uvedenej Zmluvy o dočasnom pridelení pracovníkov vykonával pán R. činnosť na území Slovenskej republiky od 12. decembra 2007 do 11. marca 2008. Vysielajúci štát mu však nevystavil formulár E 101, na základe ktorého by tento zamestnanec podliehal právnemu poriadku vysielajúceho

štátu, teda Maďarska, a ktorý by zbavil zamestnanca a zamestnávateľa plniť povinnosti v oblasti sociálneho zabezpečenia v členskom štáte, v ktorom vykonával činnosť.

Na podklade uvedených skutočností žalovaná vyslovila názor, že na pána R. sa vzťahuje v oblasti sociálneho zabezpečenia od 12. decembra 2007 právny poriadok Slovenskej republiky s odkazom na článok 13 (2) (a) nariadenia, teda jeho použitie odôvodňuje všeobecné pravidlo, určujúceho uplatniteľnú legislatívu podľa miesta výkonu práce.

Odvolací súd dospel k záveru, že žalovaná nepostupovala v konaní tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav veci. V administratívnom spise chýba pracovná zmluva uzatvorená medzi žalobcom a zamestnancom žalobcu, ktorá by preukazovala deň vzniku pracovného pomeru ako aj dohodnuté miesto výkonu práce dotknutého zamestnanca, aby bolo možné zistiť najmä skutočnosť, na území ktorého členského štátu je dotknutý zamestnanec žalobcu zamestnaný. Bez objasnenia uvedenej skutočnosti nie je možné aplikovať ustanovenie článku 13 (2) (a) nariadenia.

Možno súhlasiť s právnym názorom žalobcu, podľa ktorého sa považuje za formalitu vystavenie formulára E 101, o čom svedčí už aj názov článku 11 vykonávacieho nariadenia č. 574/72 (formality v prípade vyslania zamestnanca na iné miesto podľa článku 14 ods. 1 a 14b 81 nariadenia a v prípade dohôd uzatvorených v súlade s článkom 17 nariadenia). V žiadnom prípade však nemožno bez ďalšieho skúmania podmienok (upravených v rozhodnutí Správnej komisie Európskych spoločností pre sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov č. 181 z 13. decembra 2000) vysloviť záver, podľa ktorého ak vysielajúci štát zamestnancovi nevystavil formulár E 101, dokladujúci skutočnosť, že na jeho základe dotknutý zamestnanec podlieha legislatíve vysielajúceho štátu, sa na zamestnanca vzťahuje právny poriadok Slovenskej republiky.

Žalovaná charakteru formulára E 101 dostatočnú pozornosť nevenovala. Z rozhodnutia správnej komisie Európskych spoločností pre sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov č. 181 z 13. decembra 2000 (ďalej len „rozhodnutie správnej komisie č. 181“) bodu 6 vyplýva, že formulár E 101 by bolo vhodnejšie vydať pred začatím danej doby; môže však byť vydané počas tejto doby alebo dokonca po jej uplynutí, v takom prípade môže mať retroaktívny účinok.

Z uvedeného možno vyvodiť, že formulár E 101 je možné vydať i po uplynutí doby vyslania, a preto žalovaná bola povinná dôsledne sa zaoberať aj podmienkami pre uplatňovanie článku 14 ods. 1 nariadenia a spolupracovať s príslušnou inštitúciou Maďarskej republiky, povinnosť, ktorá jej vyplýva nielen z nariadenia (čl. 84 a čl. 86), ale tiež z predmetného rozhodnutia správnej komisie č. 181.

V nadväznosti na tieto skutočnosti mala žalovaná tiež zisťovať právne postavenie inštitúcie „Országos Egészségbiztosítási Pénztár“ (OEP) v Maďarskej republike, s ktorou komunikovala. Tvrdenie žalovanej, že ide o maďarskú inštitúciu sociálneho zabezpečenia, nie je dostatočne doložené. Na č. 1. 25 administratívneho spisu sa nachádza list tejto inštitúcie, v záhlaví ktorého je uvedený názov „National Health Insurance Fund“ (Národný fond zdravotného poistenia), z čoho vyplývajú pochybnosti o skutočnosti, aký druh poistenia uvedená inštitúcia vlastne vykonáva.

Neuniklo tiež pozornosti odvolacieho súdu, že výrok rozhodnutí správnych orgánov neobsahuje zákonom predpísané náležitosti, lebo nie je v ňom uvedené ustanovenie právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo, čo je v rozpore s § 209 ods. 3 zákona o sociálnom poistení.

Neušlo pozornosti odvolacieho súdu, že žalovaná i prvostupňový správny orgán svojím postupom v správnom konaní odňali tiež možnosť konať pred správnym orgánom zamestnancovi žalobcu. Z administratívneho spisu žalovanej vyplýva, že rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočky Topoľčany z 22. augusta 2011, číslo 32578-101/2011-TO bol uvedenému zamestnancovi žalobcu ustanovený opatrovník na obhajovanie jeho práv z dôvodu, že účastník konania nemôže konať samostatne, pretože jeho pobyt nie je známy. Toto rozhodnutie bolo doručované verejnou vyhláškou podľa § 212 ods. 14

zákona o sociálnom poistení.

Podľa zákona o sociálnom poistení doručenie verejnou vyhláškou použije organizačná zložka Sociálnej poisťovne v prípade, keď účastníci konania alebo ich pobyt alebo sídlo nie sú jej známi (§ 212 ods. 13). V administratívnom spise sa však nachádza zoznam osôb ako príloha listu Národného fondu zdravotného poistenia, Budapešť z 30. novembra 2009, číslo 12-5732/09, v ktorom pod číslom 13 je uvedený aj pán G., spolu s dátumom narodenia a adresou. Pobyt účastníka nemohol byť preto pre žalovanú, resp. prvostupňový orgán neznámy. Nebolo preto možné rozhodnúť o ustanovení opatrovníka z uvedeného dôvodu a rozhodnutie o ustanovení opatrovníka doručiť verejnou vyhláškou a následne s takto ustanoveným opatrovníkom konať v správnom konaní.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie žalovanej ako aj rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, a taktiež zistenie skutkového stavu je nedostačujúce na posúdenie veci, a preto rozsudok krajského súdu zmenil, napadnuté rozhodnutie žalovanej i pobočky zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie v súlade s § 250ja ods. 3 v spojení s § 250j ods. 2 písm. a), c) OSP.

V ďalšom konaní bude nutné, aby žalovaná, resp. prvostupňový správny orgán spolupracovali s príslušnou inštitúciou Maďarskej republiky (čl. 84, čl. 84a a čl. 86 nariadenia). Najmä bude potrebné vyžiadať si potvrdenia o registrácii uvedeného zamestnanca, prípadne, či mu bola registrácia právoplatne zrušená a od kedy k tomu došlo, preveriť, či prípadné zrušenie registrácie nebolo následne maďarským súdom zrušené. Taktiež je potrebné konať riadne so zamestnancom žalobcu a vysporiadať sa s otázkou, či vôbec išlo o vyslanie vzhľadom na odvoláciu i žalobnú námietku žalobcu, že trvanie práce neprekročilo 12 mesiacov a vyslanie nebolo na účel nahradenia inej osoby.

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 246c ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 a § 250k ods. 1 OSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal ich náhradu pozostávajúcu z náhrady trov právneho zastúpenia, a to: odmeny advokáta podľa § 11 ods. 4 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov za 3 úkony právnej služby v roku 2012 (prevzatie a príprava právneho zastúpenia + podanie žaloby + účasť právneho zástupcu na pojednávaní krajského súdu 7. novembra 2012) $3 \times 127,17 \text{ €} = 381,51 \text{ €}$ + jeho účasť na pojednávaní dňa 21. novembra 2012 vo výške 31,79 € podľa § 14 ods.4 vyhl.č.655/2004 Z.z. v znení platnom do 30.júna 2013 + režijný paušál $4 \times 7,63 \text{ €}$ vo výške 30,52 €.

Advokát vyčíslil aj trovy cestovného a náhrady za stratu času. Cestovné na pojednávania krajského súdu činilo celkovo 327,99 €, t.j. $2 \times$ z Rožňavy do Nítry a späť ($4 \times 244 \text{ km} = 976 \text{ km}$ pri spotrebe vozidla NISSAN PATHFINDER 9,8 l PHM po 1,499 € a amortizácia 0,183 €/km). Náhradu stratu času vyúčtoval za 2×7 polhodín za každé pojednávania, spolu 28 polhodín po 12,72 € (356,16 €). Z celkovej sumy cestovného a náhrady za stratu času vzhľadom na to, že sa na krajskom súde v tie isté dni zúčastnil na ďalších 4 pojednávaniach vyúčtoval tieto položky v 1/5, t.j. v sume 136,83 € ($684,15 : 5$).

Trovy prvostupňového konania patria žalobcovi v celkovej výške 696,78 € ($580,65 \text{ €} + 20 \% \text{ DPH}$). Žalobcovi patrí aj náhrada trov odvolacieho konania, a to za podanie odvolania z 02.02.2013 vo výške 130,16 € + režijný paušál 7,81 € + 20 % DPH v celkovej výške 161,76 € tak, ako ich právny zástupca žalobcu vyčíslil v odvolaní z 2. februára 2013.

Celkovú výšku priznaných trov konania v sume 858,84 € je žalovaná povinná zaplatiť na účet právneho zástupcu navrhovateľa, vedený v UniCreditBank Slovakia, a. s. Rožňava č. 6771074005/1111 do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku (§ 149 ods.1 v spojení s § 160 ods.1 O.s.p.).

Odvolací súd nepriznal žalobcovi trovy právneho zastúpenia za 1 úkon právnej služby, a to za stanovisko žalobcu z 01.10.2012. Odvolací súd tieto trovy nepovažoval za účelne vynaložené, lebo v uvedenom stanovisku žalobca neuviedol žiadne nové relevantné skutočnosti, ktoré by neboli tvrdené už v žalobe.

Žalobca uplatnil aj náhradu trov za zaplatený súdny poplatok vo výške 66 €. Konanie vo veciach sociálneho poistenia je od poplatku oslobodené podľa § 4 ods. 1 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch. V zmysle § 11 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch sa poplatok vráti, ak ho zaplatil ten, kto nebol povinný platiť a o tomto vrátení poplatku rozhodne i bez návrhu súd, ktorý bezdôvodne zaplatený poplatok prevzal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.